

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene

COMUNICAT DE PRESĂ nr. 112/11

Luxemburg, 18 octombrie 2011

Hotărârea în cauza C-34/10
Oliver Brüstle/Greenpeace eV

Procedeele care, prin utilizarea prelevării de celule stem dintr-un embrion uman în stadiul de blastocist, conduce la distrugerea aceluiași embrion trebuie excluse de la brevetare

Utilizarea în scopuri terapeutice sau de diagnostic a embrionului uman care este utilă acestuia poate face obiectul unui brevet, însă utilizarea în scopuri de cercetare științifică este exclusă de la brevetare

Domnul Oliver Brüstle este deținător al unui brevet, depus în decembrie 1997, care privește celule precursoră¹ neurale² izolate și purificate, obținute din celule stem embrionare umane utilizate pentru tratarea unor boli neurologice. Potrivit indicațiilor furnizate de domnul Brüstle, există deja aplicații clinice, în special în cazul unor pacienți afectați de boala Parkinson.

În urma cererii introduse de Greenpeace eV, Bundespatentgericht (Tribunalul Federal pentru Brevete) a constatat nulitatea brevetului domnului Brüstle, în măsura în care acesta privește procedee care permit obținerea de celule precursoră din celule stem embrionare umane.

Bundesgerichtshof (Curtea federală de justiție, Germania), sesizată în apel de domnul Brüstle, a decis să întrebe Curtea de Justiție cu privire la interpretarea, printre altele, a noțiunii de „embrion uman”, nedefinită în Directiva 98/44/CE privind protecția juridică a invențiilor biotehnologice³. Se solicită să se stabilească dacă excluderea de la brevetare a embrionului uman vizează toate etapele de viață începând de la fecundarea ovulului sau dacă trebuie să fie îndeplinite și alte condiții, de exemplu ca o anumită etapă de dezvoltare să fie atinsă.

Cu ocazia examinării noțiunii „embrion uman”, Curtea subliniază, mai întâi, că nu este chemată să abordeze probleme de natură medicală sau etică, ci trebuie să se limiteze la o interpretare juridică a dispozițiilor relevante ale directivei. Astfel, contextul și obiectivul acesteia arată că legiuitorul Uniunii a intenționat să excludă orice posibilitate de brevetare, în măsura în care respectul datorat demnității umane poate fi afectat prin aceasta. În consecință, potrivit Curții, noțiunea „embrion uman” trebuie înțeleasă în sens larg. În acest sens, Curtea consideră că orice ovul uman, încă din stadiul fecundării, trebuie considerat un „embrion uman”, dat fiind că această fecundare este de natură să declanșeze procesul de dezvoltare a unei ființe umane. Ovulul uman nefecundat în care a fost implantat nucleul unei celule umane mature și ovulul uman nefecundat stimulat să se dividă și să se dezvolte prin partenogeneză trebuie, de asemenea, să fie calificate drept „embrion uman”. Chiar dacă nu au făcut propriu-zis obiectul unei fecundări, aceste organisme sunt de natură să declanșeze, ca urmare a tehnicii utilizate pentru obținerea lor, procesul de dezvoltare a unei ființe umane, precum embrionul creat prin fecundarea unui ovul.

¹ Celulele precursoră sunt celule corporale imature care sunt încă în măsură să se multiplifice. Aceste celule precursoră au capacitatea de a se dezvolta și de a se diferenția în celule corporale mature determinate.

² Celulele precursoră neurale sunt celule imature care au capacitatea de a forma celule mature ale sistemului nervos, ca de exemplu neuroni.

³ Directiva 98/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 1998 privind protecția juridică a invențiilor biotehnologice (JO L 213, p. 13, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 268).

În ceea ce privește celulele stem obținute pornind de la un embrion uman în stadiul de blastocist⁴ - vizate de invenția brevetată a domnului Brüstle –, Curtea constată că revine instanței naționale competența de a determina, în lumina progreselor științei, dacă acestea sunt de natură să declanșeze procesul de dezvoltare a unei ființe umane și, în consecință, fac parte din sfera noțiunii „embrion uman”.

În continuare, Curtea a examinat problema dacă noțiunea „utilizarea embrionilor umani în scopuri industriale sau comerciale”, excluși de la brevetare, include și utilizarea embrionilor umani în scopuri de cercetare științifică. Astfel, referitor la această din urmă utilizare, Curtea constată că acordarea unui brevet pentru o invenție implică, în principiu, exploatarea industrială și comercială a acesteia. Or, deși trebuie să se facă distincție între scopul cercetării științifice și scopurile industriale sau comerciale, utilizarea embrionilor umani în scopuri de cercetare care ar constitui obiectul cererii de brevet nu poate fi separată de brevetul propriu-zis și de drepturile aferente acestuia. În această privință, utilizarea embrionilor umani în scopuri de cercetare științifică care ar face obiectul unei cereri de brevet nu poate fi distinsă de o exploatare industrială și comercială și, astfel, nu poate evita excluderea de la brevetare. În consecință, Curtea concluzionează că cercetarea științifică care presupune utilizarea de embrioni umani nu poate beneficia de protecția dreptului brevetelor. Cu toate acestea, Curtea amintește că brevetarea utilizărilor de embrioni umani în scopuri industriale sau comerciale nu este interzisă, potrivit directivei, atunci când aceasta privește utilizarea în scopuri terapeutice sau de diagnosticare care se aplică embrionului uman și care sunt utile acestuia – de exemplu, pentru a corecta o malformație și pentru a spori șansele de viață ale acestuia.

În sfârșit, Curtea răspunde la întrebarea referitoare la brevetarea unei invenții privind celulele precursorale neurale. Ea subliniază, pe de o parte, că aceasta presupune prelevarea de celule stem obținute dintr-un embrion uman în stadiul de blastocist, și, pe de altă parte, că prelevarea implică distrugerea acestui embrion. Neexcluderea de la brevetare a unei asemenea invenții revendicate ar avea drept consecință să i se permită solicitantului unui brevet să eludeze interdicția brevetării printr-o redactare abilă a revendicărilor. În concluzie, Curtea consideră că o invenție nu poate fi brevetată în cazul în care punerea în aplicare a procedurii presupune distrugerea prealabilă a unor embrioni umani sau utilizarea acestora drept material de pornire, chiar dacă, în cererea de brevet, descrierea acestui procedeu nu menționează, precum în speță, utilizarea de embrioni umani.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Claudiu Ecedi-Stoisavlevici ☎ (+352) 4303 3720

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe [„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 2 2964106

⁴ Stadiu ulterior de dezvoltare embrionară considerat la un anumit moment, și anume la aproximativ cinci zile de la fecundare.